

Adresse Fossveien 24
0551 Oslo
Norge

Telefon (+47) 22 99 55 00

Post Postboks 6853
St. Olavs plass
N-0130

Faktura Postboks 386
Alnabru
0614 Oslo

Org.no. 977027233
Giro 8276 0100265

Morten Langeland

Å samle støv

MFA

Avdeling Kunstakademiet 2019

KHIODA
Kunsthøgskolen i Oslo,
Digitalt Arkiv

<https://khioda.khio.no>
khioda@khio.no

Publikasjoner som arkiveres/publiseres i KHIODA reguleres av Lov om opphavsrett til åndsverk.

Opphavsmannen beholder opphavsretten til materialet i KHIODA, men gir brukerne tillatelse til å sitere fra verket, samt videreformidle det til andre, i henhold til åndsverkslovens regler. En forutsetning er at navn på utgiver og opphavsmann angis.

Kommersiell bruk av verket er ikke tillatt uten etter skriftlig avtale med opphavsmannen.

Morten Langeland

Å samle støv

MA-Essay

KHiO, Kunstakademiet i Oslo

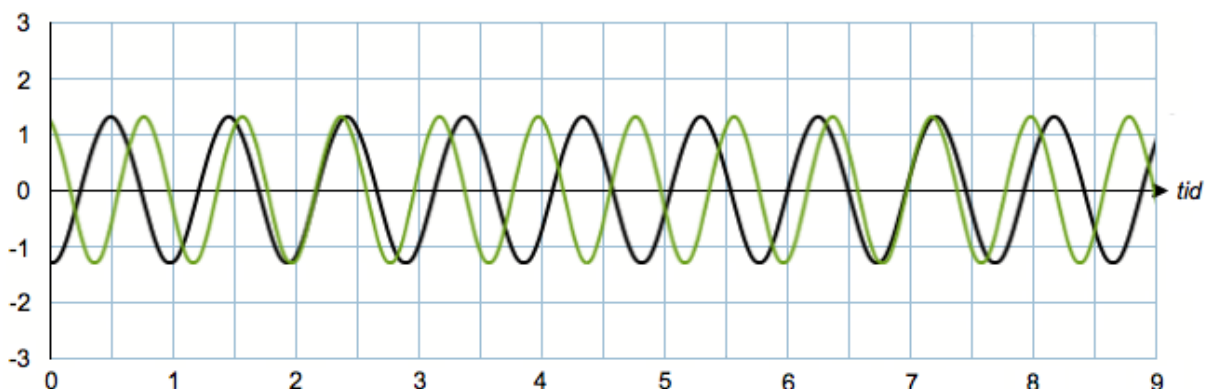
I anledning av gangsutstillingen i overlyssalene på Kunstnernes hus den 9-19 mai 2019 vil jeg lage en installasjon med tittelen ”Støv høres vakkert ut også på engelsk”.

Installasjonen skal plasseres i to diagonale hjørner i den ene salen. Hjørnene skal sperres av under installeringen og gjennom utstillingsperioden. Slik kan støvet som svinser rundt i rommet få legge seg pent til rette uten at noen slipper inn og virvler det opp. Rengjøringspersonalet skal også få slippe å komme til i hjørnene med sine mopper og koster. Helt til utstillingen er over og jeg selv skal feie støvet opp og rengjøre hjørnene.

Området som skal samle støv er en halv kvadratmeter i form av en rettvinklet trekant hvor katetene strekker seg en meter hver langs veggene. Støvet i de to hjørnene vil til sammen dekke en kvadratmeter. To trekanter blir til en firkant.

I det innerste hjørnet (lengst unna trappene) vil jeg montere akustiske paneler i gråtoner på veggen. Akustiske paneler blir brukt for lyddemping i lydstudioer, i opera og teatersaler, så vel som under barkraker og i åpne kontorlandskap. Akustiske paneler fås i mange varianter, fra oppsamlede eggebokser spikret på veggen til tynnere tekstildekkete plater. Jeg velger noen som er mer spongy og skumgummiaktige, men som også har eggeboksens karakteristisk daler og bugnende buler. De gjentatte bølgete mønstrene absorberer lyd og ligner selv lydbølger slik de ofte framstilles i illustrasjon.

De akustiske panelene kan klistres rett på veggen og skal monteres nært på gulvet. Panelene vil være to meter brede og to og en halv meter høye på hver av hjørnets vegger. Hjørnene sperres av, litt utenfor området dekket av støv, med museumsbånd, rimeligere avsperringsbånd, eller eventuelt en lavere anretning å la en stålwire, gjerne ulikt på de to. Disse hindrer folk i å krysse grensen i vanvare og understreker at noe vises.

På gulvet utenfor det avsperrede området innerst i overlyssalen – det samme som er innredet med de akustiske platene – vil jeg skrive tittelen på verket og en dato: Støv høres vakkert ut også på engelsk 15/5 2019. Dette står skrevet i hvit vinyl. I det motstående hjørnet vil jeg skrive tittelen mangelfullt grovoversatt til engelsk, som en lakune:

Dust sounds Norwegian .

Siden det går an å oppleve utstillingsrommene på Kunstnernes hus begge veier, er det håpløst å spå hvilket av verkets to hjørner en publikummer først vil møte. Dermed blir selve dissonansen mellom hjørnene viktig. Det oppstår et rom - i det en passerer ved å spasere over rommet - før en møter en kommentar til det andre hjørnet. Dette rommet (i mangel på mindre romslige uttrykk) i publikummeren, vil forhåpentligvis være et hvor refleksjoner rundt lyd, arkitektur og tid kan finne sted. Og når begge hjørner er beskuet, bør verket fortsatt ha en antydende karakter, noe tentativt og uferdig som gjør at videre refleksjon kan foregå, flere lesninger oppstå med tiden.

I hjørnet med tittelen på engelsk vil jeg risse inn tittelen med meisel i veggen uten å inkludere datoen fra andre siden. Her vil det også henge et par høretelefoner hvor en tekst jeg har lest opp og spilt inn mellom de akustiske panelene på andre siden av rommet, spilles av i loop. Teksten vil være kort, i retning lydpoesi, og dreie seg om emner som forventning, dualitet, homofoni, oversettelse, flyt, støv, og svamper.

Ved å ha variasjoner over det samme i de to ulike hjørnene håper jeg å bidra til at forskyvelser framtrer som sentralt i verket. Med variasjoner tenker jeg på tittelens to ulike språk, utforming og plassering. Men også på variasjonen over lyd: Lyddempingsplatene i det stille hjørnet, og lagret, forflyttet lyd, spilt av gjennom hodetelefoner, i det motstående hjørnet. Lyden spilt mellom de akustiske platene bidra til at deres funksjon inngår i verket, og ikke bare blir en arkitektonisk bekvemlighetsinstallasjon for å dempe proseccoglassklirringen. Det som er sagt der, oppstår her. Eller som den lærde sier: Den som lytter, tier.

Rommet mellom hjørnene blir en lakune. Et tomrom, noe mangler. Lakunen har sågar i moderne tid i stor grad godt fra å betegne et frafall eller en mangel til å betegne bevisste utelatelser. Slik sett er støvet på gulvet også i passiar med den forvitringen som gjorde for eksempel gamle manuskripter utsatt for [...] råtnet.

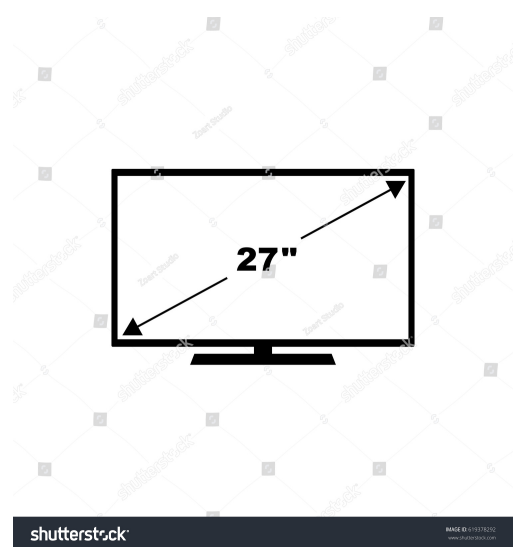
Innrissningen for hånd vil gjøre at malingen flasser av og faller og blander seg med støvet. Produktrester og slagg så vel som støv fra de andre studentenes monteringsprosesser får også bli liggende i hjørnet, om det skulle forville seg dit. Datoen etter tittelen på gulvet er

for å skape forventning, expectation på engelsk, en antydning om at noe vil skje den angitte dato, en videre iverksetting av installasjonen og aktivisering i rommet.

Tittelen på verket har jeg hatt med meg lenge. I mailboksens søkefunksjon ser jeg at det ble skrevet april 2015 i en tekst jeg kalte ”Huddyp”. Man kan kanskje felle en tanke over at støv i stor grad består av døde hudceller.

Uan, den teksten leste jeg opp i første etasje på Kunsternes hus i anledning lanseringen av Sigurd Tenningens essaysamling Vegetasjonens triumf er total.

Akkurat det er bare et tilfeldig sammentreff, men verdt å nevne, i det minste en passant, all den tid lokasjon, gjentakelse og materialforskyvningen er faktorer vi tillegger mening innenfor kunstinstitusjonen, så også i dette verket. Altså setningens gjentakelse på Kunsternes hus og dens forskyvning fra første etasje til andre, og fra munnen til gulvet (og veggen!).

GAMMA
geluids-
absorberende
platen
Afm. (lxbxd):
100x50x3 cm.

actie pak à 2 stuks ~~11.99~~
9.59

”Støv høres”, ø-assonansen i tittelens spede begynnelse setter trykk på det enigmatiske i påstanden; for støv i seg selv kan jo ikke høres av menneskeører, enda støv som andre

bestanddeler mest sannsynlig også tar del i verdens brus. Kan noe egentlig lage lyd i seg selv? Uten å være borti noe annet? Er ikke også menneskestemmen luft satt i bevegelse?

Dersom man gjør slik tittelen ber om, og oversetter ordet støv, altså ikke støvet selv (skjønt det er vel det man gjør med hudcellene i bevegelsen død-levende), men ordet, støv, til engelsk, vil en få seg en overraskelse. Tittelen innehar noe så muntert som en lingvits: Et homonym i kraft av et ord som skrives likt og betyr ulike ting på de to språkene som er i spill, norsk og engelsk. For: støv = dust. Hvem er ikke litt dust, kan man undre, i både hudcellebetydningen og den andre? Poenget er bare at det ligger en liten fornærmelse latent i tittelen, fra verket til publikum, en liten spøk. Ikke noe å ta på vei for, bare en vennlig liten henvendelse, som publikum selv må iverksette med sin oversettingsevne og forestillingskraft, så og si gå frivillig og uforvarende inn i en liten fornærmelse med tankekraften. Kanskje publikum ikke vil tenke slik, kanskje gidder de ikke oversette ordet støv til engelsk for så å lese det på norsk og attpåtil som en henvendelse til dem selv.

La oss si at ”støv høres” er en blank løgn, selv om jeg ikke er så sikker på det. Hadde det hatt en lyd ville den mest sannsynlig vært helt lik på engelsk. Påstanden vil likefullt være en oppfordring til publikum om å åpne ørene inni utstillingsrommet. Lyden der vil nok preges av støy fra et og annet lydverk, samt de sedvanlige klirrende stemmene av forventning og snarlig resignasjon blant håpefulle avgangsstudenter og mindre forventningsfulle støttespillere og publikum på ferniseringen. Mens publikum står foran et av de to gode hjørnene jeg har satt, vil de få anledning til å se støvet på bakken. I det hjørnet vil de også se lydskjermende tiltak i kraft av akustiske panel. Og i det andre vil de se skjult lyd, i form av høretelefoner, med en skriftlig beskjed om at støv høres vakkert ut også på engelsk og motsatt. Kanskje oppleves det som en oppfordring til å ta på seg høretelefonene. Da vil publikum høre en lydvár tekst, forhåpentligvis rent ut lyrisk, framført som lydpoesi.. Teksten, som jo ikke er så mye en tekst som et vokalstykk med tidlig kort utstrekning, vil stamme fra det diagonale hjørnet, gode 30 meter bortenfor, ved en tidligere anledning.

Jeg nevte de to gode hjørnene jeg har satt, en lodden allusjon til Bruce Naumans verk *Setting a Good Corner* (1999), som jeg ikke har sett, men det er ikke poenget: Bruce lager et kunstverk hvor arbeid blir vist som kunst. I støvet er det fraværet av arbeid som vises, og ikke bare meg, den late kunstneren som viser fram et kunstverk som er tomt rom, med unntak av noen lydisoleringsmaterialer man kan kalle ready-mades, noen innspilte ord og noen museumsbånd lånt inn for anledningen – men også renholdernes fravær av arbeid.. Nå er ikke den ene kvadratmeteren av en størrelse som gjør rørende utslag i publikums empatiske klassebevissthet, snarere en framsyning av det arbeidet som skjer rundt oss hele tiden (enten

for egen hånd eller andres) for å holde omgivelsene støvfri, såkalt rene. Slik vi gjemmer våre døde, gjemmer vi våre døde hudceller. Tidsdimensjonen i verket, den antakelig voksende hoppen støv, er en *durational* utført av renholderne ved Kunstnernes hus, en arbeidsnekt på oppfordring, om en skal ta litt i, utført hver morgen før andre er kommet på jobb. Selv ikke kunstneren er kommet på jobb, om det å lage kunst er å jobbe, like mye som det er å forestille seg.

Dualitet er nevnt, to hjørner som trist står og ser mot hverandre uten å skulle møtes. Eller kanskje kan vi si at et rektangulært rom består av to hjørner som holder hender, snarere enn fire hjørner? Det skulle jeg mene er et godt blick på det firkantede rommet.

Kunsthistorien er full av både akkumulasjonsverk, intervensjoner i gallerirommet og sosiale/politiske pek med retning personalet - mitt verk har litt av alle disse: Litt støv, litt spill på arkitekturen, og en liten kvadratmeter personalet slipper å gjøre rent. Tittelen antyder at støv er det bærende materialet i tittelen, og av støvverk finnes det mange. David Company kuraterte i 2015 en utstilling med tittelen *A handfull of dust* med en ditto titulert bok som følgesvenn. Her er det særlig fotografiske verk hvor støv er hovedmotiv som vises. Blant annet Man Ray og Marcel Duchamp sitt selsomme samarbeid i verket *Dust Breeding*

(Duchamp's *Large Glass with Dust Motes*).

Den fotografiske gjengivelsen gjør støvet mindre luftig og mer objekt igjen. I Duchamp sitt eget glass, eller støvkoloni på plate, er selve støvet også vist fram som objekt. Begge deler har sine fortjente plasser i kunsthistorien. Men mitt verk dreier seg mer om språk, tid og lyd enn objektet støv, skulle jeg mene, for ikke å nevne publikums opplevelse og aktiveringen av installasjonen under perioden. Fra studio til scene.

Den 15. mai skal jeg forsøke å iverksette det ene hjørnet ved å invitere til en framføring og lansering av min nye diktbok *Svamp*. Framføringen, mest sannsynlig en lesning, vil jeg gjøre i det innerste rommet hvor de akustiske panelene er. Slik kan jeg gi dem ytterligere en funksjon foruten å være innspillingsstudio før åpning og ready-made under åpningstiden: De vil dempe lyden og muligens gjøre ordene mine forståelige for de heldige frammøtte. Ved å tre inn i verket, som kunstneren og poet, kan jeg gi det noe kjølige som installasjonskunst og konseptbaserte verk

ofte har, en mer personlig vending. En framføring vil også synliggjøre utformingen av verket - det polstrede hjørnet - som en scenisk installasjon. Selv om sperrebånd og tekst, høretelefon og akustiske planer er en installasjon, blir dens funksjon som scene - antydning gjennom den angitte datoen - først iverksatt ved en framføring.

I og med dualiteten og hjørnenes kommunikasjon er en nøkkel til verket vil det andre hjørnet vil muligvis også bli forsynt med en opptreden, om jeg ikke heller nøyer meg med å la lesningens forløp avsluttes i de det andre hjørnet. Som en modell som går en lengde på motemoloen.

